מערימין על הבכור מבכרת שהיתה שלביצד אמערימין

זו אם זכר עולה ילדה זכר יקרב עולה ואם

נקבה זבחי שלמים ילדה נקבה תקרב שלמים

אם זכר עולה ואם נקבה זבחי שלמים ילדה

זכר ונקבה הזכר יקרב עולה והנקבה תקרב

שלמים ילדה שני זכרים י אחד מהם יקרב

עולה והשני ימכר לחייבי עולה ודמיו חולין

ילדה שתי נקבות אחת מהם תקרב שלמים

והשניה תימכר לחייבי שלמים ודמיה חולין

סילדה מוממום ואנדרוגינום רשב"ג אומר אין

קרושה חלה עליהן: גמ' אמר רב יהודה מותר להמיל מום בבכור קודם שיצא לאויר

העולם תנן אומר אדם מה שבמעיה של

זו עולה עולה אין שלמים לאף [ואת] אמרת

דמצית מפקעת ליה מקדושתה אמר לך רב

יהודה ה"מ בזמן שבית המקדש קיים כי

קאמינא אנא בזמן יהזה דלא חזי להקרבה

אי בזמן הזה מאי למימרא מהו דתימא נגזר

דלמא נפיק רוב ראשו וקשדי ביה מומא

ואימא הכי נמי אפילו הכי ם הא עדיפא

יתירא) מראתי ביה לידי גיזה ועבודה:

אם נקבה זבחי שלמים: נקבה מי קא קדשה

בבכורה סיפא אתיא יו לבהמה יו דהקדש:

ילדה שני זכרים כו': אמרי אי בהמה דהקדש

היאך ראקריש עולה יי ליהרר עולה אירך

נהוי בקדושתיה דאימיה סיפא אתאן לבהמת

חולין: ילדה מומטום ואנדרוגינום כו':

מעוברת י אומר מה שבמעיה ישל

ה) ובכורות ג'

שיוויי ווחחאות

א] תנן כיצד מערימין על

שבמעיה של זו אם זכר עולה.

מיצם אדם נמחה מו"m בן לא נ"א

נרים מדט לנחוק (ש"ם) כן לח. ל"ם וכ"ש אם מטיל מום בקדשים דקא משוי ליה חולין. והא אמרת (ש"ם) גן אפילו הכי חסירה עדיפא גן

מדחתי וכו'. ע' רש"י, (ש"ח) ד] יתיר מדחתי כו' ועבודה דלא

ון היה מממה כו ועבורט דג ניתי בה לידי תקלה דגיזה ועבודה. ל"א הא קמ"ל חסירא עדיפא דלא ניתי ביה לידי תקלה

דגיזה ועבודה (m°m) ה] ל"ק מ"ז, תן לבהמה דהקדש. גרש"י ל"א מי

ון נבסתה ההקדם. גרשייי ניים תיי קדיש בככורה במבכרת דקדשים עייש (הגריא) זן דהקדש. ליים אימא דהך נקבה מבכרת דחולין אי הכי חולין בעלמא היא הכא

עולה (ש"ח) ען מערימין על הבכור להפקיעו מכהן ולהקריבו לחונתו (ש"ח) ין אלא ולהקריבו לחונתו (ש"ח) ין אלא

מרחם וכיון דמעיקרא כו' חיילא

עליה הדושת בכורה למ"ד בפ"ה

עליה קדוטת נכתים לתי דבש ק קדושה חלה על העובר (ש"מ) יא) עולה דכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח הס"ד.

סס"ד. ומה"ד אין קדושה חלה עליהן כיון דאין ראוין למזבח עליהו כיון דאין ראוין למדבח

סמ"ד (ש"מ) יב] שרי לשנויי לכתחילה קדושת בכורה (ש"מ)

גן לגמרי בזמז שבית המקדש

ומה"ל אחת מהן שלמים דאינו קדיש אלא חדא

. תו עולה להוי

יין בעלמו בימי עסקינן דקדשים (ש"ח) א] עו עולה (ש"ח) ע] מער הבכור להרי

יון מק כיבו מערכיין הבכור מבכרת שר מעוברת לילד אומר

א א מיי' פ"ד מהל' תמורה

ב ב מיי׳ פט"ו מהלכות מעה"ק ב ב מיי פט ד מהתכות מעה ק הלכה ח: ג ג ד מיי' פ"ב מהל' בכורות הלכה יד וטוש"ע י"ד סי׳ שיג :[ו סעיף

הגהות הב"ח

(A) רש"י ד"ה לאון ירואלמי
 וכוי במבכרת נ"ב כך היה ג"
 ירושלמי בהתירון: (ב) ד"ה אי
 בהמת וכו' דאימיה ומשני הך
 סיפא כל"ל והד"א:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ילדה. הוא ל"ג:

מוסף רש"י

כיצד מערימין על הבכור. להפקיעו מכהן וליהנות הוא כו (לעיל י:). ילדה זכר יקרב (נינייל יי). לדדה זכר יקרב ערלה. ומקריבו למוכמו וילא אם היה מחויב עולה, משום דקדושת עולה דקדמה חיילא עליה, דנבכורה לא קדיש עד שהקדישנו רמם ומו לא אמייא בכורה ומפקעא למדושת עולה (mm). ילדה אומטום כו' אין קדושה חלה צליהן. דבריה הוא דאינו לא זכר עדיהן. דבריה הוח דחינו נח זכר ולא נקבה והלכך לא יחול עליה קדושת שלמים ועולה כמעי אמן ולא קדושת בכור בפטירת רחם דלא קרינא ביה הזכר תקדיש (דשב"ם ב"ב קמו).

רריוו ורשוח

כיצד מערימין על הבכור כו'. דלא קדיש בכור עד דמקדיש ליה יציאת רחם אבל עד שהוא במעי אמו יכול לשנותו לדבר אחר: והשני ימכר לחייבי עולות ודמיו חולין. משום הכי ימכר לחייבי עולות (דילדה זכר סתם אם תהא עולה ועוד) דאין ידוע על איזה אמר הלכך שני ימכר לחייבי עולות ומשום הכי דמיו חולין . רמ״מ לא הקדיש אלא אחד: י~~לדר~~ ב' נקבות. דינו כב' זכרים: מותר ה' נקבות בכנור קודם שיצא להמיל מום בככור קודם שיצא לאויר העולם. כגון אם יצא אזנו קודם או שפתו והטיל בה מום קרום או שפונו הוסיק בה מום קודם שיצא רוב ראשו יקרב עולה: עולה אין. כלומר לשם עולה דחמירה קדושתה מבכור יכול לשנותו אבל שלמים דגריע יכול לשנותו אבל שלמים דגריע קדושה מבכור דנאכל לישראל לא . יקרב וכ״ש להטיל מום דקא משוי קיבוב ליה חולין דאסור: קסבר רב יהודה. מתני׳ דדייקינן מינה דלשם עולה אין לשם שלמים לא: בומן בהמ"ק קיים. וכי קאמינא דמותר להטיל מום בזמן הזה אמינא: ואימא הכי נמי. דמש״ה ליגזר דלא: אפ"ה הא עדיפא. ליגזר דלא: אפ"ה הא עדיפא. להטיל בו מום דאי לא שדי ביה מום דלמא אתי לידי גיזה: ל"א הא קמ"ל רב יהודה. דחסירא עדיפא דלא ליתי כו׳: אם נקבה ובחי שלמים. אמאי איצטריך למימר נקבה ליהוי חולין נקבה מי מקדש בככורה: אלא מיפא דקתני ילדה נקבה תמימה תיקרב שלמים בבהמת הקדש קתני דאם הקדיש בהמה מעוברת ואמר אם הקדיש בהמה מעוברת ואמר אם ילדה נקבה תהא שלמים הויא שלמים הסבר עובר לאו ירך אמו הוא: ל"א כלישנא קמא אמרי הא בהמה מבכרת מאי היא אי דהקדש היא אמאי והשני ימכר האיך האין אמאי ווושבי ימכו והאין דהקדיש עולה כו': סיפא אתאן [כאן יש כשתי שורות חלק] לבהמת חולין, וכגון דלא ידיעה אהי זכר מינהו אחר עולה הלכך . שני ימכר לצרכי עולות ודמיו שני ימכר לצרכי עולות ודמיו חולין כדאמרן לעיל: 7°א זכר בתרא חולין בעלמא הוא אלא משום דלא ידעינן הי נפקא ברישא הלכך השני ימכר לצרכי עולה ודמיו חולין דמכל מקום לא היה :דעתו לעולה אלא על האחד:

שימה מקובצת

סיפא אתאן לבהמת חולין. וכגון דלא ידיעא מהי זכר מינייהו אמר להוי עולה. ל"א הך

כיצד מערימין. אם זכר עולה. מפרש בגמ׳ דדוקא נקט עולה דלא נחתא מקדושתיה אבל שלמים לא דנחתא מקדושתייהו

ואם נקבה זבחי שלמים בגמרא פריך ונקבה מי קא קדשה בבכורה. כלומר ול"ל להתפיסה בקדושהים ומוקי לה בבהמת הקדש ואין רלונו

שיחול עלה קדושת האם ורוצה להתפיסה בהדושה אחרת וסיפא דילדה שני זכרים מוקי לה בבהמה דחולין וא"כ מיירי רישה וסיפה בחולין ומליעתה בבהמת הקדש ותימה למורי הרמ"ר ישלמה לא דחק לאוקומי מליעתא בבהמת חולין הרי סיפא דבחולין איירי ואפ״ה אתפים בזבחי שלמים ותירץ משום דבעי

לאוקומי אכילד מערימין: רשב"ג ולדות קדשים י קסבר בהוייתן הן קדושין. לפיכך

אין קדושה חלה על טומטו׳ ואנדרוגינו׳ שהרי קודם שתחול קדושת האם עליהם היו כבר בעלי מומין לפיכך אין קדושת האם חלה עלייהו וגם בקדושת פה לא קדשי כיון שהן בעלי מומין ואין דעתו על בעלי מומין דאי קסבר ממעי אמן הן קדושין אם כן נחתא קדושת האם עלייהו כן משעה לאן שנמלאו ועדיין לא היו בעלי מומין שהרי בבהמת הקדש מוקמי׳ יכולה יגו דאי ממעי אמן הן קדושין לא חיילא קדושת הפה עלייהו והוי בקדושת האם ומטוניה דאם וא"ת מנלן דטעמא דרשב"ג משום דקסבר בהוייתן הן קדושין דלמא טעמא דרשב"ג משום דאין דעת המקדיש כי אם לוכר ודאי ולנקבה ודאית כדאיתא ריש פרק מי שמת (ב"ב דף קמ:) וי"ל דמוכח שפיר דקסבר בהווייתן הן קדושין דאי טעמא משום דאין דעת המקדים כ״א לודאי מ״מ תקדוש בקדושת האם כחוקאמר דאין קדושה חלה עלייהו כלל וא"ת לרב חסדא דאמר בבכורות פ׳ על אלו מומין (דף מא:) יהן דטומטום

ואנדרוגינוס לא במקדש ולא במדינה רבי ישמעאל אומר אין לך מוס גדול מזה וחכ"א אינו בכור כיו ונגוז ונעבד וקאמר בגמרא עלה אמר מספיקא וישחטנו ולאחר שחיטה תבדק אם זכר הוא או נקבה ואמאי קאמר רשב"ג דאין קדושה חלה עליהם וי"ל דלרב חסדא הכי נמי

רב חסדא מחלוקת באנדרוגינוס אבל בטומטום ד״ה ספיקא וקדושה קדושה חלה על טומטום והא דקאמר אין קדושה כיו היינו קדושת הפה דחין דעתו כ"א לוכר ודאי או לנקבה ודאית כדאיתא פרק מי שמת (ב"ב דף קמ:) והא דקאמר הש"ס דאי ממעי אמן הן קדושין הא

איו מפסמינהו קדושת אימיה לא אמיא כרב חסדא וא״ת הכא אמר דלמ״ד בהווייתן הן קדושין אין קדושה פיש חלה על טומטום ואנדרוגינוס והרי הן כבעלי מומין דאין קדושת הגוף חלה עלייהו ובריש יולא דופן (נדה דף מ:) מצריך קרא עלייהו לשדאם עלו ירדו אלמא קדישי אפילו למ"ד בהווייתן הן קדושים ולמה לי קרא מאחר דדיינינן להו כבעלי מומין דאין קדושת הגוף חלה עלייהו וה"נ קשה מפ" בתרא דובחים (דף קיב.) הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאמנן והמחיר והכלאים והטריפה והיוצא דופן שהקריבן בחוץ פטור שנאמר לפני משכן ה' כל שאינו ראוי לבא לפני משכן ה׳ אין חייבין עליו ופריך בגמ׳ (שם דף קיד.) עלה חיפוק ליה מואל פתח אהל מועד עד דמסיק בוולדות קדשים וקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושין אלמא משמע דשפיר הן ^ט [ראוין] לבא לפני פתח אוה״מ ואי לאו דממעטינן להו מלפני משכן ה׳ לא ממעט להו מפתח אהל מועד וע"ק לפי מה דפר"י בפ׳ מרובה (ב"ק דף עו:) גבי הא דאמר או עו להוליא את הנדמה וקשה לר"י לשם ל"ל קרא למעוטי נדמה מיפוק ליה דבעלת מום הוא מדאישתני הוה ליה מומא כדאיתא ריש בכורות (דף ו:) וחירץ ר"י דאינטריך קרא למעוטי נדמה דולדות קדשים דמהו דמימא דליקדשו אגב אימיה קמ"ל או עו דלא וקשה מ"מ כיון דממעטינן מאו עו למעוטי נדמה דולדות קדשים דחשבינן ליה כבעלת מום וכ"ש כלאים דגריעי טפי כדאיתא פרק מרובה (ב"ק דף עת.) דדייק השתא כלאים איתרבו נדמה מיבעי אלמא גריעי כלאים מנדמה וכיון דממעטינן אפילו נדמה דולדות קדשים מאו עז כדפר"י כ"ש כלאים דגריעי וא"כ קרא דובחים דלפני משכן ה' דמלריך החם למעוטי כלאים למה לי הא לאו ראוין הן לפתח אהל מועד וי"ל דלעולם פשיטא לן דהני דתניא בפרק בתרא דובחים (דף קיד.) לא קדישי כלל ואפ"ה איצטריך לפני משכן ה׳ למעוטינהו דאין חייבין עליהן בחוץ לאדלאו מפתח אהל מועד לבד לא מצי למעוטינהו שהרי הן ראוין לבא לפני פתח אהל מועד עם אמן בעודן בבטן ^{גם} אמן והיא בהמת קדשים אע"ג דהולדות לא קדישי כלל וה"ל ניחא ההיא דיולא דופן דאיצטריך קרא למעוטינהו דאם עלו ירדו אע"ג דאין עליהן שום קדושה אלא שהן ראוין לבא בעזרה עם אמן כשהאם קדושה אע"ג דהן עלמן לא קדישי כלל:

אמר רב יהודה מותר להמיל מום בבבור. כדאמר בבכורות (דף לה.) גדיא באוניה אימרא בשיפוותיה וא"ת לימא דרב יהודה דהכא פליג אדרב הונא פרק בהמה המקשה (חולין דף סט:) יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים וחזר ויצא שליש אחר הרי זה קדוש בבכורה דכי נפק רובא לבסוף איגלאי מילחא למפרע דמעיקרא הוה קדיש ה״נ נימא גבי מטיל מום יא ניו ויש לחלק בין מטיל מום למכירה דבמכירה יש לטעות יוחר שמא ימכור אחר יציאת רובו:

הא עריפא יתירא מדאתי ביה דידי גיזה ועבודה. פי׳ אין בו מום לריך להשהות ואיכא למיחש דלמא אתי לידי תקלה דגיזה ועבודה אבל השחא דיש בו מום שחיט ליה כהן ולא אתי לידי גיזה ועבודה דלמה ישהנו ואר״ת דהשתא נהגו העולם למכור קלת מן האם כדי להפקיע הוולד מן הבכורה וטוב הוא לעשות כן ובלבד שיקנה לו קנין חשוב כמו הגבהה דבהמה דקה או משיכה וקנין כסף עמו ואע"ג דאיכא פ"ק דבכורות (דף ג:) גבי רב מרי בר רחל מקני לעובד כוכבים כו' וכלאי חיותא דרב מרי בר רחל וקאמר עלה דהא דכלאי משום דמפקע להו מכהן והוי איסורא לעשות כן ליחאי אימא משום דרב מרי ידע לאקנויי קנין גמור וכ"ע לא ידעי וסברי דמילתא בעלמא עבד ואתי לידי תקלה ואנן קי"ל כלישנא בתרא דבעיא קנין גמור ואפילו ללשון ראשון נמי ניחא לן טפי למוכרו לעובד כוכבים מלהטיל בו מום קודם יציאת רובו דלא אתי למיטעי להטיל בו מום לאחר יציאת הרוב משום הכי טוב לעשות כן לישולמכור קצת מן האם לעובד כוכבים קודם לידה והכי עדיף טפי דלא אתי לידי תקלה דגיזה ועבודה:

א) ולעיל י:ן, 3) ועיין תוספות בועריבון ש . להפקיעו מכהן ולהפרישו לחובתו: ילדה זכר יקרב נה) [נשיל י.], כם [עיין מוספות בכורות דף טו ע"ב ד"ה מה בכור. ש"מ]:, ג) [עיין חוס' לעיל דף י ע"ב ד"ה כי תניא. ש"מ]:, ד) ב"ב עולה. דבכור לא קדיש אלא יו ברחם וכיון דמעיקרא אתפסיה בקדושה אחריתי תו לא חיילא קדושת בכורה: ואם. אמר אם ילדה נקבה תהא זבחי שלמים ילדה נקבה תיקרב שלמים: ילדה שני קמ., ש) [בכתח ג' עייב. (רש"ש)], ו) שייך לדף כה, ו) עיין רש"ק שכתב שדבריהם מגומגמים ועי' מוס' חולין שם ובמוס' בכורות לה.

וכרים. על שניהן חלה קדושת עולה דהא קאמר אם זכר יהא עולה ומיהו לא נדר אלא חד הלכך [א] הוא יקריב האחד לנדרו והב׳ ימכר לצרכי עולה יאו ודמיו חולין: גב" עולה אין. הואיל וכליל היא ים שרי לשנויי קדושת בכורה להדושתה אבל שלמים דקדושה קלה היא אסור לשנויי לכתחלה הדושת בכורה לקדושתייהו וכ"ש שאסור להטיל בו מום דמפיק ליה מקדושתיה לגמריים: דלמה נפיק רוב רחשו. וקדיש ליה רחם והדר שדי ביה מומא והוי מטיל מום בקדשים קמ"ל דלא גזרי׳ דהוא יוהר להטיל בו המום משעה שילה מעט הודם שינא רוב ראשו כדאמרינן בבכורות (דף לה.) גדייא באוניה שהגדי יוצא דרך לדעיו ונראות האזנים תחלה ואימרא בשפתיה שפי הטלה יוצא תחלה: הא עדיפא. למישרי להטיל בו מום הואיל ועדיין לא קדיש כדי שלא יצטרך הכהן לשהותו ידו אלא ימהר לשוחטו דאי לא שדי׳ בי׳ בעי לשהויי עד שיפול בו מום ואדהכי והכי אתי לידי גיזה ועבודה: מח הסירא עדיפא. כלומר שמחסר ממנו אבר קודם יציאת רובו ויעשנו בעל מוס: נהבה מי הדשה בבכורה. דבעי לאיערומי עלה דקאמר כילד מערימין וקחשיב להך: לבהמה דהקדש. דאם חטאת היא ונתעברה ורוצה להערים שלא ילך למיתה דולד חטאת למיתה אזיל ישנהו לקדושה אחרת וקמ"ל דוולדות קדשים בהוייתן

הן קדושים ולא במעי אמן וכיון דעדיין

לא קדיש בקדושת אמו מלי לארכובי עליה קדושה אחריתי דלכי מתייליד לא הוי ולד חטאת: שו לשון ירושלמי נקבה מי וכו' (ה) נמבכרת דקדשים. בבהמת הקדש כדפרישית. והאי מבכרת לאו דוקא אלא איידי דתנא רישא במבכרת דחולין נקט נמי הכא לשון מבכרת: אי בהמת הקדש היא. אמאי השני ימכר לחייבי עולה האי קמא דנפיק ליהוי עולה ואידך לכי מתייליד ליהוי בקדושתה (כ) דאימיה: **הך סיפא.** דילדה שני זכרים אתאן לבהמת חולין והוי רישא וסיפא בחולין ומליעתא יו בהקדש:

אמאי

יגן לגוור בומן שבית המקום קיים דממנו מקריב חלבו ודמו הס"ד. ומה"ד כי קאמינא אנא דמותר להטיל בו מום ואין בו משום לא יהיה לא ה בזמן הזה הס"ל (ש"מ) יד] לשהותו עד שתומס אלא (m"m) עון ל"א חסירה עדיפא כלומר ירושלמי אמא דהך נקינה (ש"מ) יו] ומליעתל בדהקדיש (ש"מ) יח] נקלושה אחריתי (צ"ק) יע למה לאדחוקי לאוקמי מציעתא בבהמה דהקדש הכי סיפל (צ'ק) ל] משעה שנצרו לל"ל (רש"ש) לא"ן משעה (שנולד) שנוצרו דעדין לא היו בעלי מומין וה"ה דמרישא דאם נקיבה שמעינן

בהוייתן הן שהרי בנהמת הקדש מוקמינן לה דאי במעי אמן וכו'. ז"ל הגליון וה"ה דמרישא דאם וחייב הגניון והייה דמריסם לחם

נקנים שמעינן דכהותן הן קדופין

כנפייה והא קמייל דכולה ממני

רשבייג היא עכ"ל ר"י ו"ל

בגליון (ש"ח) לכן לה ולא חיילא

קדושת הפה עלייהו אלא הוי

בקדושת האם כו' והשאל יש למחוק (צ"ק) לגן דחי ממעי חימן הן קדושים גהי דלא מיילא וכו' הן קדושים גהי דלא מיילא וכו' עליהו אבל נקדשינהו מטוני דהאם וא"מ וכו' כלי"ל (חיים) לד] האם ראמאי קאמר דאין (ש"מ) לה] על עלו מומין על מתניתין לטומטום מש"ש לו] בכור אלא נגוז ונעבד (ש"ח) לו] לאין קדושה הלה עליהם כל"ל (יעב"ץ) חלה קדושת הגוף חלה (ש"ח)

לטן יוצא דופן וכלאים דחס צ"ק) ל] הן ראוין לכל (ש"מ צ"ק) לא] ל"ל דלילו, לכן ככטן וציק) לגון לייל זמיטו, לכן כבטן אמן הוו בהמם קדשים כל"ל (יעב"ץ, ועיי צ"ק) לגן מן האם לעכו"ם כדי (ש"ח) לדן גיי כני (ש"ח) לד] גני רש"ק או. ע' רש"ש שהג"ה תמוה ולא נמצא ברש"ב ולה נמצא ברש"ק. ועי' בדבנ"ח. להן צ"ל אי בעית אימא,